

sacramentum non valet ad remissionem culpe nec poenae pro tunc; sed, recedente fictione, valet ad utrumque, vel ex pactione, vel ex ornatu disponente sicut character, etiamsi contritio ponatur pars essentialis poenitentiae sacramenti: quia sicut satisfactio, quae ordine naturae debet sequi confessionem et contritionem, aliquando praecedit confessionem, et sufficit, ita ut non teneatur Deo amplius satisfacere (puta quia contritio delevit poenam; in quo casu, si constaret sacerdoti, nullam poenitentiam injungere deberet, sicut nec baptizato; vel si tantam poenitentiam fecit post contritionem, proprio motu, quod videatur satisfaciens confessori, non injungat aliam); aliquando autem praecedit contritionem, ut quando facta est in peccato mortali, et est talis quod aliquid demit de substantia (puta quia tota poenitentia erit in elemosynis, quas erogavit in peccato, postea conferitur, gratas habens elemosynas quas fecit peccator), et sufficit, ut quidam dicunt (z); sic, e converso, licet contritio debeat praecedere confessionem et absolutionem, si tamen sequitur, sufficit ad habendum tunc fructum. » — Haec Petrus.

Mihi breviter videtur dicendum, quod, pro tempore absolutionis (b), non sit verum sacramentum poenitentiae, nec integrum, si confitens non habet, tempore quo confitetur, nec pro tempore quo absolvetur, ullam displicentiam de peccato: quia, in hoc casu, non est vera nec integra nec sufficiens materia sacramenti, ut prius dictum est. Si autem habet aliquam displicentiam de peccato, quae tamen non attingit ad rationem contritionis, nec secundum se, nec cum sacramento, nihilominus est verum sacramentum, sed non perfectum in se et in suo effectui; quam tamen ultimam perfectionem dabit sibi contritio, si postea sequatur. Si autem, nec tempore confessionis, nec tempore absolutionis, affuit attritio, nec qualiscumque displicentia de peccato, tunc nulla contritio sequens faciet, nec integrabit, nec perficiet praecedens sacramentum, quod nullum fuit; sed aliunde poterit esse saluifera, puta ex desiderio futuri sacramenti.

Et haec de questione sufficiant. De qua benedictus Deus. Amen.

(z) *sufficit, ut quidam dicunt. — est materia, sed immunda, nisi sit saltem attritus; vel confessio sine contritione est materia immunda* Pr.

(b) *absolutio. — absolutio* Pr.

DISTINCTIO XVIII.

QUAESTIO I.

UTRUM CONFESSIO NON INTEGRA POSSIT ALIQUID VALERE AD SALUTEM

CIRCA decimam octavam distinctionem, et finem praecedentis, quaeritur: Utrum confessio non integra possit aliquid valere ad salutem.

Et arguitur quod sic. Quia sacerdoti non debet fieri confessio de peccatis, nisi propter absolutionem. Sed quandoque sacerdos qui audit confessionem, potest de aliquibus peccatis absolvere, et non de omnibus. Ergo ad minus in tali casu non oportet quod confessio sit integra.

In oppositum arguitur. Quia hypocrisis est impedimentum poenitentiae. Sed dividere confessionem ad hypocrisim pertinet, ut Augustinus (*De vera et falsa poenitentia* (z), cap. 15) dicit. Ergo confessio debet esse integra, sic ut omnia peccata uni sacerdoti quis confiteatur.

In hac questione erunt tres articuli. In primo ponuntur conclusiones. In secundo, objectiones. In tertio, solutiones.

ARTICULUS I.

PONUNTUR CONCLUSIONES

Quantum ad primum articulum, sit

Prima conclusio: Quod confessio debet sic esse integra, ut homo confiteatur uni omnia peccata quae habet in memoria.

Hanc ponit sanctus Thomas, 4. *Sentent.*, dist. 17. q. 3, art. 4, in solutione secundae quaestiunculae, ubi sic dicit: « In medicina corporali oportet quod medicus non solum unum morbum, contra quem medicinam dare debet, cognoscat; sed etiam universaliter totam habitudinem ipsius infirmi, eo quod unus morbus ex adjunctione alterius aggravatur, et medicina quae uni morbo competeret, alteri nocuum praearet. Et similiter in peccatis: quia unum aggravatur ex adjunctione alterius; et illud quod uni peccato est conveniens medicina, alteri incentivum praearet, cum quandoque aliquis con-

(z) Hoc opus non est Augustino attribuendum.

trariis peccatis sit infectus, sicut docet Gregorius in *Pastorali* (part. 3, cap. 3). Et ideo de necessitate confessionis est quod homo omnia peccata confiteatur quæ habet in memoria; quod, si non faciat, non est confessio, sed confessionis simulatio. » — Hæc ille.

Item, ibidem (arg. Sed contra), arguit sic : « Confessio est pars pœnitentiæ. Sed pœnitentia debet esse integra, ut, 20. dist., Magister dicit. Ergo et confessio. » — Hæc ille.

Ex quibus potest formari talis ratio pro conclusione : Non minor morbi spiritualis detectio est necessaria in medicina spirituali, quam morbi corporalis in medicina corporali. Sed, in medicina corporali, oportet detegere uni et eidem medico omnem morbum corporalem memoriæ occurrentem. Ergo consimiliter, in medicina spirituali, oportet detegere uni et eidem medico omnem spirituales morbum memoriæ occurrentem.

Secunda conclusio est quod non est necessarium quod confitens semper absolvatur ab omnibus peccatis confessis per unum et eundem; immo potest per unum absolvi ab aliquibus, et non ab aliis, sed remitti ad alium, qui absolvat a reliquis.

Hanc conclusionem ponit sanctus Thomas, ubi supra (4. *Sentent.*, dist. 17, q. 3, art. 4, q^a 2), in solutione quarti argumenti. Illud enim argumentum est tale : « Sacerdoti non debet fieri confessio de peccatis, nisi propter absolutionem, etc., » ut supra recitatum est, in primo argumento questionis. Et respondet sic : « Dicendum, inquit, quod, etiamsi sacerdos non possit absolvere de omnibus, tamen tenetur sibi omnia confiteri, ut quantitatem totius culpe cognoscat, et de illis de quibus non potest absolvere, ad superiorem remittat. » — Hæc ille.

Ex quibus potest formari talis ratio pro conclusione : Deficiente causa propria cuius effectus, tollitur effectus. Sed causa quare confessio dimidiata non valet, est quia illa dimidiatio tollit notitiam quantitatis peccati, quæ necessaria est sacerdoti, et impedit ejus curationem. Dimidiatio vero absolutionis non tollit talem notitiam, nec impedit curam. Ergo absolutio in casu potest dimidiari; non autem confessio.

Et in hoc primus articulus terminatur.

ARTICULUS II.

PONUNTUR OBJECTIONES

§ 1. — CONTRA PRIMAM CONCLUSIONEM

I. Argumentum Durandi. — Quantum ad secundum articulum, arguendum est contra conclu-

siones. Et quidem, contra primam arguit Durandus (dist. 17, q. 15), non quidem directe contra conclusionem, sed contra ejus probationem, dicens quod ratio adducta pro conclusione non videtur necessario probare quod necessarium sit omnia peccata confiteri uni et eidem, sed solum quod est valde congruum. Quia, secundum eam, non est necesse omnia peccata simul confiteri, nisi ratione gravitatis quam unum sortitur ex alio, vel ratione medicinæ quæ prodesset contra unum et non contra aliud. Sed propter primum non oportet hoc ponere. Quia circumstantiæ aggravantes non sunt de necessitate confessionis, sed solum illæ quæ addunt novam speciem peccati. Sed unum peccatum, si recipiat gravitatem ex alio sibi adjuncto, non tamen recipit novam speciem. Ergo ad confessionem unius peccati non requiritur necessario quod fiat mentio de alio. — Nec propter secundum, scilicet propter medicinam. Quia, vel loquitur de medicina quæ expellit morbum, vel de illa quæ preservat a recidivo. Medicina autem quæ expellit morbum peccati unius, nunquam est contraria medicinæ alterius peccati; quia eadem est medicina expellens omne peccatum, scilicet gratia; et ita, ratione illius medicinæ, non oportet confiteri simul omnia peccata, ne medicina quæ curat unum peccatum, gravet vel augeat aliud; quia istud nunquam est. Nec ratione medicinæ præservativæ : quia non est de ratione veræ pœnitentiæ quod homo ab ea non possit excidere; ergo non est necessarium ad veram pœnitentiam quod exhibeantur omnimoda remedia contra recidivum.

Alius est autem modus efficacior, probans eandem conclusionem. Et est talis : Confessio respondet contritioni, sicut signum signato; quia ea quæ sunt in voce, notæ sunt earum quæ sunt in anima passionum. Et etiam correspondet per simile : quia per contritionem fit mentalis confessio coram Deo, sicut per confessionem vocalem fit manifestatio peccatorum coram ministro. Sed contritio non potest esse de uno peccato sine alio. Ergo nec confessio. Et sic patet quod confessio debet fieri integre de omnibus peccatis uni et eidem. Quod est intelligendum de peccatis quæ memoriæ occurrunt, prævia (x) discussione conscientie, quæ debet confessionem precedere. — Hæc Durandus.

II. Aliud argumentum. — Secundo potest argui directe contra conclusionem (6). Quia sicut confessio habet determinatum ministrum, ita videtur habere debitam materiam, quæ est illud per quod peccata manifestantur. Sed confitens, ut videtur, potest manifestare partem peccatorum per unum signum,

(x) prævia. — prima Pr.

(6) Hoc secundum argumentum reperitur etiam apud Durandum, eodem loco; affertur tamen ab eo per modum objectionis.

scilicet verbo, et partem per aliud, scilicet scripto. Ergo potest partem peccatorum manifestare uni ministro, et aliam partem alteri.

§ 2. — CONTRA SECUNDAM CONCLUSIONEM

I. Argumenta Durandi. — Contra secundam conclusionem arguit Durandus (dist. 17, q. 15), dicens quod, licet Ecclesia servet illum modum, scilicet quod inferior audiens totam confessionem absolvit de casibus quibus potest; superior autem ad quem remittitur, audit solum casum pertinentem ad se, et de illo absolvit; tamen contra istum modum, et contra conclusionem, sequuntur aliqua inconvenientia. Primum est, quia confessio quæ fit inferiori integre de omnibus, et ipse non absolvit de omnibus, non habet aliquam absolutionem sibi correspondentem. Secundum est, quia confessio quæ fit superiori de solo casu pertinente ad ipsum, non est integra. Tertium est, quia, cum de (x) illo peccato fuerit confessus inferiori, dubium est quare tenetur iterato alii confiteri: quia quamvis rite confessus possit, si velit, iterato confiteri, quod tamen ad hoc obligetur, non videtur rationabile. Quartum est, quia absolutio quæ fit ab inferiore et superiore, non est una, nec de eisdem peccatis, sed de diversis. Quæ omnia videntur inconvenientia. — Forte dicetur quod, non obstante quod inferior absolvat de casibus pertinentibus ad ipsum, et superior de casu ad se pertinente, est tamen una absolutio: quia quilibet eorum absolvit ut minister Dei, qui est unus, licet ministri sint plures. — Sed istud non solvit, immo potius confirmat: quia, sicut minister non absolvit nisi vice Dei, sic non fit ei confessio nisi ut ministro Dei; si ergo absolutio quæ fit a pluribus ministris, est una, propter unitatem Dei cujus ministri sunt, eodem modo confessio facta pluribus erit una et sufficiens.

II. Argumenta aliquorum. — Secundo (6) potest argui contra utramque simul conclusionem. Quia, sicut homo non tenetur confiteri integre nisi de quibus recolit, sic, cum confessio fiat propter absolutionem, non tenetur confiteri integre nisi ei qui potest ipsum absolvere. Unde videtur sufficere quod peccator confiteatur inferiori de illis de quibus potest eum absolvere, et de reliquis superiori, et per quemlibet absolvatur de casibus ad eum pertinentibus. Absurdum enim videtur quod aliquis teneatur confiteri de aliquo peccato sacerdoti qui non potest eum de illo peccato absolvere. Et sic videtur quod licite potest dimidiari tam confessio quam absolutio.

(x) *de.* — in Pr.

(6) Hoc argumentum Auctor affert, prout est relatum a Durando, dist. 17, q. 15.

Confirmatur (x). Quia non est necesse ut quod semel confessi sumus, iterum confiteamur, ut habetur, *de Pœnitentia*, dist. 1, can. *Mensuram* (6). Sed dimidiatis confessionem curato et Episcopo, rite confitetur, in casu in quo curatus non potest eum absolvere de omnibus, nec Episcopus vult audire nisi de suis; quia nemo tenetur confiteri illi qui non vult vel non potest eum absolvere. Ergo, etc. Et hujus opinionis videtur esse Bernardus de Ganato, in impugnationibus Henrici, *Quodlibeto* 1, q. 29.

Et in hoc secundus articulus terminatur.

ARTICULUS III.

PONUNTUR SOLUTIONES

§ 1. — AD ARGUMENTA CONTRA PRIMAM CONCLUSIONEM

I. Ad argumentum Durandi. — Quantum ad tertium articulum, respondendum est objectionibus supradictis. Et quidem, ad ea quæ Durandus objicit contra probationem primæ conclusionis, respondet Petrus de Palude (dist. 17, q. 5), dicens: « Quod quidam dicunt, quod circumstantiæ, si non mutant speciem, non sunt confitendæ, etc.; — dicendum quod non ideo circumstantia pertinet ad necessitatem confessionis quia mutat speciem, sed quia est distinctum peccatum per se; unde, si non mutaret speciem, et esset distinctum peccatum numero, esset confitenda. Sed ex hoc quod addit novam speciem, sequitur quod differat substantialiter in genere moris, quamvis sit idem numero in genere nature. Quia ergo unum peccatum, ex hoc quod circumstat aliud, sic illud aggravat, licet citra speciem, quod tamen remanet ab eo distinctum, propter hoc scilicet est confitendum, quia scilicet aggravat, et nihilominus manet distinctum in genere peccati mortalis. Sed propter hoc secundum veritatem non est adhuc satisfactum quia, licet omne peccatum mortale distinctum, sit distincte confitendum, tamen argumentum querit quare non solum distincte, sed etiam simul de omnibus aliis in eadem confessione sit confitendum; cujus ratio, si dicatur gravitas, improbatum est. Et ideo dicendum est quod Thomas, in hac materia, quæ non est demonstrabilis, non intendebat demonstrare, sed probabiliter persuadere. Et ideo ratio probabilis est. — Quod autem dicit de medicina expulsiva, verum est: quia, si sit contritio, sive gratia, sive confessio, vel absolutio, vel satisfactio, ista per se expellit peccatum;

(x) Hæc confirmatio reperitur apud Petrum de Palude, dist. 17, q. 5.

(6) Non similia leguntur in can. *Mensuram*, bene vero, § 1 dict. Grat. post can. 87, dist. 1, *de Pœnitentia*.

non autem inducit per se ad aliquod peccatum, nisi forte per accidens, sicut homo de bono opere gloriatur secundum quod hujusmodi. Nec de ista intendit Thomas, sed de præservativa. Quamvis autem non sit de ratione veræ poenitentiae non recidivare, tamen de ratione veræ poenitentiae est quod homo sic poeniteat, quod sibi possit dari remedium ne recidivet, et ne habeat tantam occasionem recidivi sicut prius : sicut de ratione veræ et perfectæ medicinæ est sic curare morbum, quod non remaneant vestigia; item curare morbum et reducentia morbum. Item, ad hoc quod medicus adhibeat perfectam medicinam, sic sibi morbus debet detegi, quod possit sibi perfectam medicinam adhibere, sive adhibeatur, sive non. Nihilominus apparet quod Thomas non intendebat universaliter demonstrare quare (x) confessio debet esse integra : quia, licet ita sit in quibusdam peccatis contrariis, non tamen omnia sunt contraria; immo aliquando peccator non habet aliquod peccatum contrarium alteri, sed simile; immo raro afficitur homo vitiis contrariis; et sic non deberet esse integra, nisi haberet vitia contraria. Item, peccatum semel factum, ex illo quod postea fit, nec alleviatur nec aggravatur; sed tunc solum unum gravat aliud, quando est circumstantia alterius, licet status peccatorum aggravetur ex multiplicatione peccatorum. » — Hæc Petrus. — Ex quibus videtur velle quod probatio sancti Thomæ non sufficienter demonstret conclusionem.

Mihi tamen videtur quod instantie illatæ contra eam, non multum movent : quia sanctus Thomas non solum fundat se in dicta probatione sine pluri; immo fulcit eam aliunde in solutionibus argumentorum, præsertim per hoc quod tanta integritas requiritur in confessione, quanta in contritione. Ibidem (4. *Sentent.*, dist. 17, q. 3, art. 4, q^{da} 2) enim arguit sic, in secundo loco : « Confessio ad hoc est necessaria in poenitentia, ut poena secundum arbitrium sacerdotis peccato taxetur. Sed sufficiens poena potest imponi a diversis sacerdotibus de diversis peccatis. Ergo non oportet uni sacerdoti omnia peccata confiteri. » Ecce argumentum. Sequitur responsio : « Dicendum, inquit, quod poena a diversis sacerdotibus imposita, non esset sufficiens : quia quilibet consideraret tantum unum peccatum per se, et non gravitatem illius quam habet ex adjunctione alterius; et quandoque poena quæ contra unum peccatum daretur, esset promotiva alterius peccati. Et præterea, sacerdos confessionem audiens, vicem Dei gerit; et ideo debet hoc modo ei fieri confessio, sicut fit Deo in contritione; unde, sicut non esset contritio, nisi quis de omnibus contereretur, ita non esset confessio, nisi quis de omnibus quæ occurrunt memorie confiteatur. » — Hæc ille.

(x) universaliter demonstrare quare. — aliter demonstrare quia Pr.

— Cum ergo dicit Durandus, quod non omnes circumstantiæ aggravantes sunt de necessitate confessionis, — verum est, si non addunt novam speciem peccato, vel nisi ipse sint aliud mortale peccatum, sicut bene dicit Petrus. — Cum autem instat Petrus, quia, licet argumentum sancti Thomæ probet quod talis circumstantia, cum sit peccatum mortale, sit confitenda, non tamen concludit quod omnia simul et uni et eidem sint confitenda; — dicitur quod immo sufficienter hoc concludit : quia, sine integritate confessionis, sacerdos non potest sufficiens remedium nec sufficientem poenam imponere peccato, cum ejus gravitatem et quantitatem ignoret; et ulterius, sicut conteritur integraliter coram Deo, ita debet confiteri integraliter coram ejus ministro. — Quod autem dicit Durandus de medicina expulsiva peccati, verum est. Sed contra medicinam præservativam, ut dicit Petrus, et bene, non concludit : poenitens enim taliter debet peccatum deletere, quod sufficiens satisfactio sibi possit injungi, et conveniens remedium adhiberi; quod non potest fieri per dimidiatam confessionem. — Cum autem instat Petrus contra probationem sancti Thomæ, quia non semper peccator habet peccata vel vitia contraria, et ita non semper deberet integre confiteri, nisi in casu quo haberet vitia contraria, etc.; — dicendum quod non solum peccatum aggravatur ex adjunctione peccati vel vitii contrarii, immo ex peccato disparato, sicut avaritia ex luxuria vel superbia, ad minus quantum ad hoc quod ex ambobus constituitur majus onus, et major culpa, et major reatus et offensa extensive quam ex uno solo. Et ex omnium integra confessione magis deprehenditur status peccatorum, et gravitas cujuslibet peccati seorsum, utrum scilicet sit commissum ex passione, vel ignorantia, vel ex contemptu, vel ex consuetudine peccandi : qui enim plura mortalia commisit disparata, et diu in illis fuit, statim deprehenditur non ex passione sed ex malitia peccasse. De hoc, in suo simili, sanctus Thomas, ubi supra (4. *Sentent.*, dist. 17, q. 3, art. 4, q^{da} 2), in solutione primi, sic dicit : « Unum peccatum per se consideratum, non ita demonstrat malam dispositionem peccantis, sicut quando cum pluribus aliis consideratur : quia in unum peccatum aliquis quandoque ex ignorantia vel infirmitate labitur; sed multitudo peccatorum demonstrat malitiam peccantis, vel magnam corruptionem ejusdem. » — Hæc ille. — Ex quibus patet quod illud quod addit Petrus, scilicet quod peccatum semel factum non gravatur ex illo quod fit postea, etc., parum valet. Tum quia, dato quod peccata sequentia non aggravarent præcedens peccatum, tamen e converso præcedentia aggravant sequentia, prout relinquunt dispositionem ad majorem contemptum. Tum quia etiam sequentia aggravant quodammodo præcedentia, inquantum indisponunt ad poenitentiam præce-

dentium, et confirmant contemptum precedentem. Tum quia, posito quod non semper sed aliquando unum peccatum aggravetur ex consortio alterius, quocumque modo intelligatur illa aggravatio, tamen, ut in pluribus, confitens est imperitus circa distinctionem talium, et confessor tenetur esse peritus; et quia legislator aspicit illud quod contingit ut in pluribus, ideo præcipitur a Deo confessio integre uni fieri, qui de talibus habeat judicare, non solum a confitentibus imperitis, immo a peritis; cujus si fiat oppositum, confessio non valet, nec est verum sacramentum.

De illo autem quod dictum est, scilicet quod præcedentia peccata possunt aggravare sequentia, nemini dubium esse debet, cum peccata venialia quandoque disponant ad mortalia. De hoc sanctus Thomas, *de Malo*, q. 7, art. 3, sic dicit: « Ex multitudine actuum generatur habitus, et crescit aviditas et delectatio in peccato; et in tantum potest crescere, quod facilius inclinatur ad peccandum mortaliter, etc. » Item, 1^a 2^m, q. 88, art. 3, sic dicit: « Actus peccati ad aliquid dupliciter disponit. Uno quidem modo, directe; et sic disponit ad actum similem secundum speciem. Et hoc modo, primo et per se peccatum veniale ex genere non disponit ad mortale in genere, cum differant specie. Sed, per hunc modum, peccatum veniale potest disponere per quamdam consequentiam (x) ad peccatum quod est mortale ex parte agentis. Augmentata enim dispositione vel habitu per actus peccatorum venialium, in tantum potest libido peccandi crescere, quod ille qui peccat, finem suum constituat in peccato veniali: nam unicuique habenti habitum, inquantum hujusmodi, finis est operatio secundum habitum. Et sic multoties peccando venialiter, disponitur ad peccatum mortale. Alio modo actus humanus disponit ad aliquid, removendo prohibens. Et hoc modo peccatum veniale ex genere potest disponere ad peccatum mortale ex genere. Qui enim peccat venialiter ex genere, prætermittit aliquem ordinem; et ex hoc quod consuescit voluntatem suam in minoribus debito ordini non subicere, disponitur ad hoc quod etiam voluntatem suam non subiciat ordini ultimi finis, eligendo illud quod est peccatum mortale ex genere. » — Hæc ille. — Item, q. 73, art. 8, sic dicit: « Si nocumentum per se sequitur ex actu peccati, licet non sit intentum, nec prævisum, directe peccatum aggravat; quia quæcumque per se consequuntur ad peccatum, pertinent quodammodo ad ipsam peccati speciem: puta, si quis publice fornicetur, sequitur scandalum plurimorum; quod quamvis ipse non intendat, nec forte prævideat, directe per hoc aggravatur peccatum. » — Hæc ille. — Ex quibus patet quod ultimum dictum Petri non est universaliter verum.

(x) consequentiam. — convenientiam Pr.

Ad illud autem quod subdit Durandus, de secundo modo probandi conclusionem, respondet Petrus de Palude (ibid.), dicens quod « illa ratio habet instantias. Quia non oportet sic signum respondere signato, quod, si signatum sit integrum, quod signum sit integrum: quia facies integra potest representari per speculum fractum dimidiatum. Ita etiam in sacramentis. Quia, in sacramento Altaris, res contenta et signata, est una et indivisa, et una non separata ab alia, scilicet corpus et sanguis Christi, et in se, et in sacramento; cum tamen sacramentum sit divisum et separatum, id est (x), species ipsæ, quæ sunt materia, et verba utriusque formæ; et forma consecrationis corporis significat divisim corpus et materiam, quæ tamen utrumque continet; et e converso forma et materia sanguinis. Item, satisfactio est signum contritionis, confessionis et absolutionis. Sed satisfactio potest dimidiari: non sic autem quod poenitens satisfaciat de uno, et (6) pro alio nec nunc nec alias intendat satisfacere; sed sic quod hodie facit poenitentiam injunctam pro uno, et eras injunctam pro alio; sicut quandoque jungitur ab eodem absolvente poenitentia distincta pro distinctis peccatis; et quia unus pro alio potest satisfacere, partem poenitentiae facit per se, aliam per alium; et unam per indulgentias, et aliam per elemosynas et hujusmodi; et partem hic, et partem in purgatorio. Ergo similiter, si illa ratio valet, potest dimidiari confessio et absolutio: scilicet quod isti confiteatur hodie unum, cum proposito confitendi eras aliud alii; et absolvatur (7) nunc ab isto, et eras ab alio. — Item, minor potest interimiri. Quia, si homo conteritur de omnibus in generali, postea vult de singulis in speciali conteri, non oportet quod totum sit in una hora, nec etiam uno die, ex quo habetur propositum de singulis conteri de uno post aliud. Et videtur quod antequam ad ultimam contritionem de ultimo venerit, ex solo bono proposito Deus eum de omnibus absolvit. Et sic sacerdos, antequam (8) ille totum dixerit, ex quo tamen alias dicere proponit, ut videtur, potest statim absolvere, se Deo conformando. Nam non est dubium quod confessio dimidiari potest eidem, sic tamen quod absolutio non recipiatur quousque totum sit confessus; sicut in illis qui multis diebus generalem confessionem continuant. Sed, quantum ad propositum, verum est quod confessor non potest se conformare Deo: quia, si absolvit a dictis et non scienter retentis, Deus hoc non facit, sed absolvit ab omnibus mortalibus, vel a nullo; si autem absolvit a retentis non oblitis nec dictis, hoc non potest, quia non sunt materia nisi confessa specialiter, et

(x) id est. — et Pr.

(6) non. — Ad. Pr.

(7) absolvatur. — absolvi Pr.

(8) antequam. — ante vel postquam Pr.

oblita confessa generaliter. Ideo, etc. — Item, probatio sua circularis est : quia, in quæstione (x) de contritione, probavit de omnibus mortalibus simul debere conteri et sigillatim, quia sic de ipsis est confitendum; et modo, e converso, probat confessionem debere esse integram per integritatem contritionis; et sic utrobique est petitio principii. — Et ideo potest esse tertia ratio ad eandem conclusionem, talis : Confessor debet se conformare Deo, quantum potest commode. Deus autem non absolvit nisi ab omnibus. Ergo nec iste debet nisi ab omnibus. Sed non potest nisi a confessis, vel oblitis, quæ habentur pro confessis per generalem confessionem. Ergo omnia debent confiteri. Dico autem *si potest* : quia quando (6) non potest ab omnibus absolvere, tunc non potest se conformare Deo, et excusatur; ut inferior, qui tantum absolvit a casibus suis. Superior vero non potest commode ab omnibus : quia non potest nisi audiat; et non potest audire omnia peccata omnium ad se venientium vel confluentium de tota diocesi, forte uno die, vel septimana pœnosa. Gravarentur etiam homines bis omnia dicendo, etc. ». — Hæc Petrus, et bene quoad ea quæ dicit contra Durandum. Sed ratio quam inducit pro conclusione, virtualiter continetur in dictis sancti Thomæ, et cum minori calumnia, ut prius recitatum fuit.

II. Ad aliud argumentum. — Ad secundum principale contra eandem conclusionem, respondet Durandus (dist. 17, q. 15); dicens quod « non est simile de plurificatione materie, et de plurificatione ministrorum, quibus fit confessio, et a quibus fit absolutio. Quia, sicut per contritionem cordis fit Deo necessario integra confessio, sic confessio oris debet integre fieri alicui ministro. Sed signum per quod confitens manifestat peccata sua confessori, non est tantum unum : quia non est possibile; quidam enim sunt muti, et ideo non possunt per verba confiteri peccata; propter quod, cum Deus nihil impossibile requirat, restat quod tales possunt confiteri per scriptum, signa vel nutus. Materia enim confessionis non est una secundum speciem (ut aqua in baptismo); sed est una unitate analogie quæ est inter signa, sic tamen quod semper principalius assumatur de possibilibus. Cujus ratio est : quia in quibusdam sacramentis, puta in baptismo, confirmatione et ordine, nihil requiritur ex parte recipientis, nisi quod non sit impedimentum; et ideo quidquid extrinsecus apponitur, totum est determinatum in specie una ex ordinatione divina; sed in pœnitentia requiritur per se actus pœnitentis, scilicet quod manifestet peccata sua sacerdoti; et quia Deus non requirit a nobis nisi quod possumus, ideo

sufficit quod peccator manifestet peccata sua sacerdoti per præcipuum signum quod est sibi possibile, quamvis non sit semper unius rationis ». — Hæc Durandus, et bene, et concorditer dictis sancti Thomæ, dist. 17, q. 3, art. 4, q. 3, in solutione secundi argumenti.

§ 2. — AD ARGUMENTA CONTRA SECUNDAM CONCLUSIONEM

I. Ad argumenta Durandi. — Ad argumenta contra secundam conclusionem, respondet Petrus de Palude (dist. 17, q. 5). Et primo, ponit quatuor opiniones; secundo, subjungit suam, quinto loco, dicens : « Quintus modus dicendi est. Quia aut omnia sunt venialia; aut omnia sunt mortalia; aut quedam mortalia, et quedam venialia. In primo casu, potest absolutio dimidiari indifferenter a superiori et inferiori : quia horum remissio non habet connexionem, nec quoad contritionem, nec quoad confessionem, nec per consequens quoad absolutionem. Quando autem retenta sunt mortalia, et non retenta venialia, constat per idem, quod superior potest absolvere de mortalibus, sine hoc quod absolvat de venialibus; quia mortale potest remitti, non remisso veniali. E converso autem, remitti non potest veniale sine mortali, sicut nec unum mortale sine alio mortali. Unde tunc est idem quod in secundo casu, quando omnia sunt mortalia. Et quidem Ecclesia Romana sic utitur, quod absolvit a majoribus mortalibus, remittens pro minoribus absolvendum. Et ideo supponendum est quod ita potest fieri. Quo supposito, pari ratione, potest fieri e converso : quia de mortalibus non minus potest remittere minus sine majori, quam e converso. Propter quod, qua ratione potest absolvere superior de retentis, non absolvendo de concessis, eadem ratione, inferior de concessis tantum : quia ex quo iste est absolutus quoad Deum, ut supponitur ex contritione quam ostendit, id quod est ex parte Ecclesiæ, potest dimidiari in foro pœnitentia; sicut in foro judiciali potest quis absolvi ab uno iudice ab una sententia, et ab alio ab alia. Immo etiam, si non esset contritus, sed attritus, idem est : quia dispositio ad gratiam potest dimidiari. Et sicut in dispositione actuali, quæ est per actum liberi arbitrii, quo oportet in speciali de omnibus conteri, multi actus concurrunt, ex quibus contritio generalis sequens fit dispositio perfecta ad gratiam; sic, ex confessionibus facti diversis, causatur dispositio ornatus perfecta ad gratiam (x). Et sicut quando aliquis inungitur, diversæ sunt unctiones, quarum quælibet habet separatam formam et separatam materiam, et omnes sunt necessarie, et, omnibus

(x) quæstione. — conclusione Pr.

(6) quando. — Om. Pr.

(x) a verbis sic ex confessionibus usque ad gratiam, om. Pr.

perfectis, tunc ex vi sacramenti sequitur effectus, et non ante (et idem esset si casus mortis primi ministri cogeret ministros multiplicari); sic et hic: quia absolutio respectu Ecclesie potest dimidiari, et dispositio respectu Dei; inde est quod vi clavium, quando completa est ultima absolutio, tunc sequitur effectus, et non ante. Et non est dubium quod superior potest de omnibus absolvere, vel de omnibus absolvendum remittere. Et licet, de potentia absoluta, posset committere majora sine minoribus, non tamen de potentia ordinata: quia, si poenitentiarius Episcopi posset solum absolvere de episcopabilibus, quicumque iret ad eum, notaret se eo ipso de illis, cum de aliis non posset absolvere; propter quod Simon Legatus revocavit illam clausulam concilii Compendiensis, qua prohibetur praelatis committere fratribus nisi majora crimina. Potest ergo superior absolvere de omnibus, si tamen omnia velit audire; aliter non. Inferior autem non: quia, sicut si absolveret de excommunicatione a superiore retenta, nihil ageret, sic etiam de peccato; quia a non iudice suo lata sententia non tenet in eo in quo est non suus iudex, licet teneat in aliis (ut si ab ordinario est appellatum in una causa, remanet iudex in aliis, non in illa; propter quod sententia sua in illa non tenet); ita est hic. Sed utile per inutile non vitiatur in illis que recipiunt divisionem. Unde, si absolvit ab omnibus, valet absolutio in casibus suis, nec plus oportet ad eum redire; sed non in aliis. Sed si casus reservatus est majoris excommunicationis, vel minoris, nullo modo potest ante absolvi quam fuerit remissus absolutus: quia non est capax sacramentorum. Sed, dato quod iste homo, de quo positus est casus, non posset absolvi ab inferiore ab omnibus, nec superior vellet de omnibus, teneretur tamen uni dicere omnia: quia, licet inferior tunc non posset absolvere ab omnibus, post remissionem tamen potest ab omnibus absolvere, sive ille superior absolverit, sive non, sive sit ordinarius, sive ejus vicarius; non quod iste possit committere, sed (z) quia talis est intentio retinentium sibi casus, quod, postquam mandatum superioris receperunt, ex tunc nihil retinent; quia ex tunc nolunt istum ad se redire, quem remittunt. Et iterum Decretalis dicit *omnia sacerdoti non sacerdotibus*. » — Hæc Petrus, in forma. Et hæc est opinio sua propria.

Tunc ad argumenta Durandi in oppositum, dicitur quod ex illo modo dicendi non sequitur aliquid quod sit inconveniens secundum veritatem. Et ideo ad primum inconveniens contra hoc illatum, dicitur quod confessio facta inferiori de omnibus, qui tamen non absolvit de omnibus, habet aliquam absolutionem sibi correspondentem: quia, post remissionem confitentis a superiori ad inferiorem, inferior absol-

vit eum de omnibus; vel, si inferior primo absolvit eum de sibi concessis tantum, et postea superior de retentis, vel e contra, non est inconveniens, illud quod est Ecclesie, dimidiari in foro poenitentiali, sicut dimidiatur in foro judiciali. Nec oportet tali confessioni correspondere aliquam absolutionem adequatam, sed duas. — Ad secundum inconveniens, dicitur quod confessio facta superiori de solo casu retento, licet non sit integra formaliter, est tamen integra in virtute, pro quanto confitens illum solum casum est paratus omnia confiteri, si superior vellet audire omnia, tamen non vult. Rursus, quia illa dimidiata et particularis confessio valet in virtute integre confessionis prius facte inferiori. — Ad tertium inconveniens, dicitur, secundum Petrum (ibid.): « Quod nemo cogitur bis idem peccatum confiteri, verum est per se et simpliciter; sed per accidens potest contingere. Nam, si primo confiteretur (x) superiori, non oporteret postea confiteri alii, cum ille de omnibus possit absolvere. Nec videtur quod debeat eum post confessionem remittere non absolutum, sed absolvendum: quia sic cogit eum bis confiteri idem, cum non possit illius peccatum scribere, secundum quosdam, quamvis poenitentiarii contrarium faciant; et qui potest statim dare beneficium, non debet differre, nec ad alium mittere. Sed, si est aliquis qui non potest eum absolvere, tunc per accidens est quod teneatur iterum confiteri potenti absolvere, ut absolvatur. » — Hæc ille. — Ad quartum inconveniens, dicitur sicut ad primum: quia non est ita inconveniens dimidiari absolutionem, sicut esset inconveniens dimidiari confessionem. Tamen confitens potest aliter absolvi quam per dimidiationem absolutionis, ut dictum est: puta quod superior remittat eum absolvendum ab omnibus per inferiorem.

De responsione vero que recitatur, dicitur quod non valet; licet Petrus eam nitatur colorare cum Bernardo de Gannato. Ideo illam non approbo, sed potius cum Durando ejus impugnationem.

II. Ad argumenta aliquorum. — Ad secundum principale dicitur primo, quod non est simile de peccatis de quibus confitens non recolit, et de peccatis de quibus confessor inferior absolvere non potest, sed solum superior. Tum quia, in primo casu, sicut excusatur quoad contritionem coram Deo, ita quoad confessionem coram Dei vicario; secus est in secundo casu. Tum quia, in secundo casu, confitens scienter celat gravitatem peccati sui et sui status; secus in primo casu; ideo in secundo casu esset fictio, non autem in primo. Tum tertio, quia dimidiatio confessionis in secundo casu est voluntaria, in primo vero est penitus involuntaria, cum sit per ignorantiam. Et multe alie dissimilitu-

(x) sed. — et Pr.

(x) confiteretur. — confitetur. Pr.

dines possunt assignari. — Dicitur secundo, quod non est inconveniens confiteri omnia ei qui non potest pro tunc de omnibus absolvere, tamen tempore debito poterit de omnibus absolvere, scilicet post remissionem sibi factam per superiorem. Sed, si ille confessor, nec tunc, nec alio tempore, posset de omnibus absolvere, tunc argumentum haberet colorem. Non autem sic est in proposito. Ideo non valet.

Ad confirmationem patet responsio per prædicta. De hoc tamen latius loquitur Petrus de Palude (dist. 17, q. 5), dicens: « Verum est simpliciter et per se quod Ecclesia non potest arctare vel cogere aliquem ad confitendum his idipsum: quia non potest mutare sacramenta quoad necessitatem, quod scilicet faciat sacramentum necessitatis in tota Ecclesia, id quod est voluntatis, sicut nec e converso potest facere baptismum et poenitentiam, quæ sunt necessitatis, esse voluntatis solum; quamvis sit dissimile, quia Papa non potest contra præceptum Dei, sed potest, præter præcepta Dei, facere nova præcepta. Dico autem *generaliter*: quia, si necessitas Ecclesiæ requirat, potest aliquem cogere ad matrimonium, puta filiam regis; aut filium, vel (z) ad ordinem suscipiendum, aut confirmationem; sed in generali statuere quod omnes contraherent et nullus contineret, vel quod omnes susciperent sacros ordines et nullus contraheret, non videtur. Nec obstat quod (b) statuit quod omnes simul in anno communicent in Paschate: quia illud semel necessarium erat in vita, sicut poenitentia; sicut enim dicitur (Luc. 13, v. 5), *Nisi poenitentiam egeritis, omnes similiter (γ) peribitis*, sic dicitur (Joan. 6, v. 54), *Nisi manducaveritis carnem Filii hominis*, etc. Vel dicendum est quod hoc non est mutare aliquid in sacramento: quia essentia illius non consistit in usu, sicut in aliis. Potest etiam facere quod conferre sacramentum sit in præcepto et necessitatis, quod suscipere est voluntatis: quia curatus et Episcopus tenentur ex statuto Ecclesiæ, et Christi, dicentis (Joann. 21, v. 17), *Pasce oves meas*, ministrare subditis ecclesiastica sacramenta. Sed si susceptio sacramenti sit ejus essentia, tunc susceptionem necessariam facere voluntariam, vel e contra, esset mutare sacramenti institutionem; quia propter susceptionem est sacramentum, non propter dantem. Licet ergo simpliciter et per se Ecclesia non possit statuere, ut (b) secunda confessio, quæ de se est voluntaria, sit necessaria; tamen, per accidens, et secundum quid, potest, ut videtur, statuere quod nullus possit absolvere a tali peccato simpliciter, nisi talis superior; inferior tamen possit absolvere (ε)

a culpa, nisi sub tali pacto, quod remittat ad superiorem pro absolutione a culpa et a poena; et tunc, si ille qui inferiori confitetur, requirit absolutionem ab illo sibi exponente quod non potest eum absolvere nisi sic quod vadat ad superiorem iterum confessus, eo ipso sponte se obligat ad iterum confitendum, ex quo sub tali pacto recipit absolutionem. » — Hæc ille.

Et addit ulterius (ibid.), magis directe ad argumentum, dicens quod « confessionem non est necesse iterari, nisi in quatuor casibus. Primus, quando, propter manifestum defectum absolventis, fuit absolutio nulla; sive quia non poterat absolvere aliquo modo, vel quia non sacerdos, vel quia non proprius; vel quia non potuit in parte, et in parte potuit; et tunc, pro parte qua non est absolutus, tenetur iterum confiteri, quia tenetur totam absolutionem recipere. Unde, quamvis sit liberatus a confessione directe, non tamen indirecte, quia non potest absolvi nisi confiteatur. — Secundus casus est, quando non potuit absolvi propter defectum suum, ut quia excommunicatus majori excommunicatione, vel minori; nisi quod (z) in hoc casu, et in aliis, si confiteretur eidem, non oporteret iterare peccata explicite, sed solum implicite, dicendo: *Peccavi in illis quæ vobis dici alias*; sicut, si nulla fuisset absolutio de facto, et dilata (b), post multos dies impertiri potest, etiam si iste oblitus fuerit, dum tamen prius poenitentiam innotuerit, quia, si non taxasset poenitentiam, tunc oporteret sibi ad memoriam reducere, ut moderaretur juste. Propter quod, remittens ad Episcopum, si non absolvat, debet poenitentiam innotescere; quam post reditum injunget, dicens: *Facias quod tibi dici*; quia ligare non debet antequam solvere. Ita et in proposito. — Tertius casus est, quando aliquod mortale scienter per hypocrisim (γ) celavit. Tunc enim oportet iterum confiteri; nisi forte eidem confiteretur, quia tunc sufficit illud celatum dicere explicite, et alia repetere implicite (b), sicut in primis casibus; nisi quod primus videtur dubitabilior aliis: quia confessio coram non suo iudice facta, non tenet; unde, cum ille esset non suus iudex in primo casu, saltem in hoc, ideo confessio nulla; nec per consequens ex illa potest procedi ab illo postea facto iudice. Et dicendum quod, si aliquis confiteatur coram suo iudice esse verum illud quod coram non suo iudice confessus fuit, de quo constat, ex ista nova confessione condemnari potest, ac si de novo explicite confessus esset. Et sic est hic. — Quartus casus est, quando dedit poenitentiam oblivioni. Tunc enim tenetur poenitentiam sibi impositam complere; et

(α) vel. — scilicet Pr.

(b) quod. — quia Pr.

(γ) similiter. — simul Pr.

(δ) scilicet. — Ad. Pr.

(ε) a verbis a tali usque ad absolvere, om. Pr.

(α) quod. — quia Pr.

(b) et dilata. — dilatata Pr.

(γ) per hypocrisim. — pro hypocrisi Pr.

(δ) et alia repetere implicite. — alia tenetur dicere Pr.

non potest nisi sciat eam; et ideo tenetur confiteri, ut sciat sibi imponendam, et sic impleat loco illius: quia, sicut votum quod impleri non potest, debet mutari in votum possibile, sic et pœnitentia impossibilis debet mutari in possibilem; quod non potest fieri juste et æqualiter, nisi peccata dicantur. Multis tamen videtur quod non tenetur confiteri peccata; quia forte dedit omnia vel partem oblivioni, sicut et pœnitentiam. Nec tenetur ad aliquam pœnitentiam, nisi ad sibi impositam; a qua propter impossibilitatem ex ignorantia excusatur, vel liberatur. Unde, cum homo non teneatur ad confitendum nisi peccata non confessa, oblivionem et negligentiam habet confiteri de necessitate salutis, et nihil aliud. Sed verum est quod, si vult in hac vita sacramentalem pœnitentiam facere pro primis peccatis, debet ea confiteri, ut eam accipiat; si vero ex se, hic vel alibi, facere vult, non tenetur. » — Hæc ille, et bene.

Ex omnibus prædictis apparet mihi quod securior modus est quod, in casu ubi inferior non potest de omnibus absolvere, nec superior vult omnia audire vel ab omnibus absolvere, tunc inferior primo audiat omnia peccata; secundo, sine absolutione remittat eum ad superiorem, ut dicat et confiteatur ei casum retentum; et tertio, superior, audito illo casu, remittat eum ad inferiorem, absolvendum unica absolutione ab omnibus peccatis, sicut omnia eidem confessus fuit. Et sic omnia inconvenientia prædicta cessarent.

Ad argumentum contra questionem (2) patet responsio per prædicta (6).

Et hæc de questione dicta sufficiant. De qua benedictus Deus. Amen.

DISTINCTIO XIX.

QUÆSTIO I.

UTRUM QUILIBET SACERDOS POSSIT UTI CLAVE
QUAM HABET, IN QUEMLIBET HOMINEM

IRCA decimanonam distinctionem queritur: Utrum quilibet sacerdos possit uti clave quam habet, in quemlibet hominem.

Et arguitur quod sic. Quia potestas clavium in

(2) *questionem*. — *conclusionem* Pr.

(6) Vide, in secunda conclusione, responsionem quam dat huic argumento S. Thomas, 4. *Sentent.*, dist. 17, q. 3, art. 4, q. 2, ad 4um.

sacerdotes descendit ex illa Domini auctoritate, qua dixit (Joan. 20, v. 22 et 23): *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*. Sed illud indeterminate dixit de omnibus. Ergo habens clavem potest ea uti indifferenter in quemlibet.

In oppositum arguitur. Quia, in Decretis, caus. (2) 16, q. 1 (dict. Grat. ad can. 49), dicitur: *Nulli sacerdotum licet parrochianum alterius absolvere aut ligare*. Ergo non quilibet potest quemlibet absolvere. Ergo, etc.

In hac questione erunt tres articuli. In primo ponentur conclusiones. In secundo, objectiones. In tertio, solutiones.

ARTICULUS I.

PONUNTUR CONCLUSIONES

Quantum ad primum articulum, sit

Prima conclusio: Quod in Ecclesia sunt et debuerunt esse claves.

Hanc probat sanctus Thomas, 4. *Sentent.*, dist. 18, q. 1, art. 1. Nam, in solutione primæ quæstionculæ, sic dicit: « In corporalibus dicitur clavis instrumentum quo ostium aperitur. Regni autem cœlestis ostium nobis per peccatum clauditur, et quantum ad maculam, et quantum ad reatum pœnæ. Et ideo potestas, qua tale obstaculum removetur, dicitur clavis. Hæc autem potestas est quidem in Deo et Trinitate per auctoritatem; et ideo dicitur a quibusdam, quod habet clavem auctoritatis. Sed in homine Christo fuit hæc potestas ad removendum hoc obstaculum peccati, merito passionis, quæ etiam dicitur januam aperire; et ideo dicitur, secundum quosdam, habere clavem excellentiæ. Sed quia ex latere Christi dormientis in cruce sacramenta fluxerunt, quibus Ecclesia fabricatur, ideo in sacramentis Ecclesiæ efficacia passionis manet. Et, propter hoc, in ministris Ecclesiæ, qui sunt dispensatores sacramentorum, est potestas aliqua ad prædictum obstaculum removendum, non propria virtute, sed virtute divina et passionis Christi. Et hæc potestas metaphorice clavis dicitur Ecclesiæ, quæ est clavis ministerii. » — Hæc ille.

Ex quibus potest formari talis ratio: Quicumque habet potestatem removendi obstaculum claudens ostium regni cœlorum, habet clavem metaphorice dictam. Sed ministri Ecclesiæ sacerdotes habent hujusmodi potestatem. Ergo habent clavem. — Confirmatur per illud quod dicitur Petro, Matth. 16 (v. 19): *Tibi dabo claves regni cœlorum*.

(2) *caus.* — Om. Pr.